

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут № 3**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ ЗБРОЇ НА ОБ'ЄКТАХ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

КИЇВ-2018

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**В.Л. КОСТЮК, Є.М. КОРЖ, В.І. МОТИЛЬ, А.А. САКОВСЬКИЙ,
Н.В. ФЕДОРОВСЬКА**

**КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ ЗБРОЇ НА ОБ'ЄКТАХ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

Методичні рекомендації

КИЇВ-2018

УДК 351.743(477)
ББК 67.9(4Ук)301.163.1
А31

Авторський колектив:

Костюк В.Л. – завідувач наукової лабораторії з проблем забезпечення публічної безпеки і порядку навчально-наукового інституту № 3 НАВС, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Корж Є.М. – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем забезпечення публічної безпеки і порядку навчально-наукового інституту № 3 НАВС, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Мотиль В.І. – доцент кафедри адміністративних та цивільно-правових дисциплін факультету Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) НАВС, кандидат юридичних наук;

Саковський А.А. – директор навчально-наукового інституту № 2, кандидат юридичних наук;

Федоровська Н.В. – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем забезпечення публічної безпеки і порядку навчально-наукового інституту № 3 НАВС.

Рецензенти:

Говрас В.В. – начальник сектору контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи Дарницького УП ГУ Національної поліції у місті Києві, майор поліції;

Пелагеша О.Г. – доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ з навчально-методичної та наукової роботи, кандидат юридичних наук.

Схвалено та рекомендовано до видання науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 7 від 21.03.2018)

Контроль за обігом зброї на об'єктах дозвільної системи підрозділами Національної поліції [Текст] : метод. рек. / В.Л. Костюк, Є.М. Корж, В.І. Мотиль, А.А. Саковський, Н.В. Федоровська. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. – 36 с.

Розкрито правові засади обігу зброї, бойових припасів та вибухових речовин в Україні, роль та місце дозвільної системи МВС у забезпеченні адміністративно-правового режиму обігу зброї. Висвітлено та проаналізовано проведення відпрацювань органами Національної поліції та здійснення ними контролю за дотриманням правил у сфері дозвільної системи. Визначено компетенцію органів Національної поліції щодо притягнення порушників до відповідальності.

Методичні рекомендації розраховано на практичних працівників органів Національної поліції діяльності, а також професорсько-викладацький склад, ад'юнктів, слухачів і курсантів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ І. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБІГУ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ ТА ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН	7
1.1. Засади державної політики у сфері обігу об'єктів на які поширюється дія дозвільної системи.....	7
РОЗДІЛ ІІ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ МІНІСТЕРСТВОМ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ	12
2.1. Правове становище дозвільної системи МВС та її місце у Департаменті превентивної діяльності Національної поліції України.....	12
2.2. Контроль дозвільної системи за зберіганням вогнепальної зброї та бойових припасів до неї.....	18
РОЗДІЛ ІІІ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ОБІГУ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ ТА ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН	23
3.1. Поняття та види правопорушень у сфері дозвільної системи, що входять до компетенції МВС.....	23
3.2. Особливості адміністративного провадження у справах про порушення правил дозвільної системи у діяльності органів Національної поліції.....	27
3.3. Особливості кримінальної відповідальності у сфері обігу зброї.....	29
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33

ВСТУП

Незаконний обіг вогнепальної зброї, вибухових речовин та пристроїв завжди становив серйозну загрозу публічній безпеці.

Збройні напади завдають непоправної шкоди життю і здоров'ю громадян, мають резонансний характер, посилюють страх і відчуття незахищеності у населення, нівелюють у суспільній свідомості зусилля держави, спрямовані на стабільний розвиток суспільства, забезпечення прав і свобод людини, створення гідних умов її життя.

Конституцією України проголошено, що людина її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в нашій державі найвищою соціальною цінністю. Кожна людина має невід'ємне право на життя, свободу та особисту недоторканність, а також недоторканність житла. Обов'язок держави – захищати життя людини (ст.ст. 3, 27, 29, 30 Конституції України) [1].

Кількість убивств із застосуванням вогнепальної зброї з кожним роком залишаються стабільно високими. Статистичні дані останніх років показують, що обіг зброї в Україні має доволі значний обсяг. За результатами роботи поліції за 12 місяців 2017 року з протидії незаконному обігу зброї задокументовано на 29% більше фактів незаконного обігу зброї 7855 у 2017 проти 6087 у 2016; встановлено в 1,7 рази більше осіб, причетних до незаконного обігу зброї 6864 у 2017 ніж 4062 у 2016 відповідно; вилучено з незаконного обігу вогнепальної зброї 2,4 тис. у 2017 проти 1,4 тис. у 2016 [2].

У зв'язку з цим, розроблення ефективних заходів щодо запобігання нелегальному обігу зброї є нагальним питанням загальнодержавного значення. Зокрема, необхідно удосконалити нормативно-правову базу протидії незаконному обігу зброї.

Протидія правопорушенням, пов'язаним з незаконним поводженням зі зброєю, – це не лише їх виявлення і розкриття, але й комплекс інших заходів, що включають дії з контролю за обігом зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв, починаючи з їх виробництва і закінчуючи знищенням, з метою виключення фактів незаконного заволодіння і використання.

Незарєєстрована зброя – це не тільки порушення закону, а й причина нещасних випадків, які трапляються з громадянами та з їх неповнолітніми дітьми [3].

Удосконалення державного контролю за предметами озброєння передбачає: налагодження належного обліку наявності й використання зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв та речовин; забезпечення їх належного зберігання; покращання добору кадрів для роботи, пов'язаної зі зберіганням, видачею, обліком і використанням цих предметів.

Нові форми взаємовідносин створюють правову базу для захисту особи та її інтересів, що є позитивним явищем. Але на фоні цього позитиву з'явилися і негативні явища, зокрема зростання злочинності [4, с. 60].

Злочинність – організована, озброєна і технічно оснащена, створює загрозу розвитку демократичних процесів в Україні. Їй протистоять правоохоронні органи, які в силу об'єктивних і суб'єктивних причин не можуть поки що забезпечити належний громадський порядок і громадську безпеку, охорону інтересів держави, прав і свобод громадян. За таких умов у громадян виникає цілком виправдане бажання захистити самих себе від злочинних посягань. Звідси і підвищений інтерес у громадян до зброї як можливого засобу самозахисту [5, с. 34]. Отже, основна проблема полягає у вирішенні питання права громадян щодо використання зброї в індивідуальних цілях.

Тому держава вимушена формувати та запроваджувати чітку систему використання зброї в індивідуальних цілях, вводячи загальні заборони і контролюючи дозволені види діяльності та дії зі зброєю.

Цивільне населення користувалося зброєю завжди під контролем державних структур. Для цього створювалися, по-перше, певна правова база, що обумовлювала спеціальні правила щодо користування зброєю і визначала категорію осіб, на яких ці правила поширювалися; по-друге, певна структура, що зосереджувала в собі виконавчу державну функцію з дотримання цих правил [6, с. 7].

РОЗДІЛ I. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБІГУ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ ТА ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

1.1. Засади державної політики у сфері обігу об'єктів на які поширюється дія дозвільної системи

Сучасний етап становлення України характеризується проведенням радикальних реформ у всіх галузях держави і суспільства. Зміни, що відбуваються в економічному, політичному та суспільному житті країни, неминуче призводять до необхідності вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, зокрема тих, що виникають у сфері обігу зброї. На сьогодні серед суспільно-небезпечних дій значну кількість становлять правопорушення, скоєні з використанням зброї. Незаконний обіг зброї є одним із факторів, які негативно впливають на стан безпеки у країні.

Державне регулювання обігу зброї, вибухових речовин є досить важливим, оскільки їх властивості, при певних обставинах, можуть заподіяти шкоду інтересам, що охороняються законом. Виходячи з цього, існує об'єктивна необхідність в особливих умовах та правилах поводження зі зброєю, створення чіткої системи режимного регулювання з метою встановлення правопорядку в цій сфері правовідносин. Водночас, чинне законодавство, яке регулює обіг зброї в Україні, не відповідає потребам часу, не завжди відповідає їм і діяльність уповноважених правоохоронних органів.

Правовою основою обігу зброї в Україні є:

- Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-ХІІ «Про право власності на окремі види майна», якою встановлено спеціальний порядок набуття права власності громадянами на окремі види майна, зокрема, на вогнепальну мисливську гладкоствольну і нарізну зброю, газові пістолети і револьвери та патрони до них, холодну і пневматичну зброю. Надавши громадянам право на придбання деяких видів зброї, необхідно було визначити державний орган, який би займався безпосереднім контролем за обігом зброї, а також сам порядок такого контролю [7];

- Кабінетом Міністрів України також видано ряд нормативних актів з питань дозвільної системи, наприклад, постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 706 «Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії» [8] та від 12.10.1992 № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему», згідно з яким контроль за дотриманням порядку обігу зброї в Україні здійснюють відповідні структурні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України [9];

- Постанова Кабінету міністрів України від 29.03.2002 № 402 «Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власному чи іншому законному володінні зброю за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі, її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї» [10];

- Порядок обігу зброї також регламентує наказ МВС України від 21.08.1998 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» [11]. Зокрема, було визначено порядок видачі документів дозвільного характеру (далі – дозволів) на придбання, зберігання, перевезення і використання зброї; контроль за об'єктами дозвільної системи; порядок придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення і використання зброї та бойових припасів. На сьогодні Інструкція МВС України є єдиним нормативно-правовим актом, на підставі якого громадяни можуть отримати дозвіл на придбання зброї.

- Наказ МВС України від 31.05.1993 № 314 «Про затвердження Інструкції про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12.08.1993 № 106 [12].

- Постанова Верховної Ради України «Про негайне роззброєння незаконних збройних формувань в Україні» 01.04.2014 № 1174-VII [13];

- Закон України від 18.01.2018 № 2273-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо уточнення деяких положень» [14].

Аналіз дефініцій загального поняття «зброя» дозволяє стверджувати, про широке розуміння цільового призначення зброї у сукупності з відсутністю положень, які роз'яснюють значення терміна «ураження», а також «ступінь ураження», що повинен заподіювати предмет чи пристрій, щоб його можна було віднести до зброї. Відкриваються можливості для розширеного тлумачення поняття «зброя», оскільки очевидно, що коло предметів, які формально підпадають під зазначену ознаку, теоретично й практично може бути широким.

Це аспекти, які стосуються поняття зброї як суспільно вживаної категорії. Звичайно, ті види зброї, що перебувають на озброєнні та у цивільному користуванні, можна за наведеними ознаками класифікувати.

Класифікація зброї – це розподіл зброї залежно від призначення за видами, ступенями автоматизації, а також від принципу використання енергії порохових газів для приведення в дію автоматики (за класами, групами і типами) [5, с. 35].

Зброя, залежно від цілей її використання відповідними суб'єктами в Україні, а також за основними параметрами і характеристиками, поділяється на наступні види: а) вогнепальна; б) газова; в) пневматична; г) холодна; д) сигнальна; ж) електрошокова [15]. Навіть з наведеного переліку можна зробити висновок, що в основу формування термінів, які репрезентують поняття окремих видів зброї, покладаються різні видові ознаки, а саме принцип: функціонування або спосіб впливу на живу ціль. І хоча це є прерогативою переважно криміналістики, зброєзнавства – без цієї класифікації у подальшому буде неможливо зрозуміти принципи формування систем зброї та інститутів «цивільної зброї», «службово-штатної зброї», «військової зброї».

Першим видом зброї, який ми розглядаємо, є *цивільна зброя* – призначена для використання громадянами з метою самооборони, полювання й заняття спортом [16, с. 242, 260, 286, 302, 319, 337; 17].

Під цивільною зброєю, за ознаками суб'єктів, які здійснюють з нею дозволені дії, потрібно розуміти зброю, що може перебувати у власності громадян або недержавних юридичних осіб. Відповідно до цілей використання цивільна зброя поділяється на: зброю самооборони, мисливську і спортивну.

Громадяни набувають права власності на такі види майна, придбаного ними з відповідного дозволу, що надається:

- на вогнепальну гладкоствольну мисливську зброю – органами внутрішніх справ за місцем проживання особам, які досягли 21-річного віку;

- на вогнепальну мисливську нарізну зброю (мисливські карабіни, гвинтівки, комбіновану зброю з нарізними стволами) – органами внутрішніх справ за місцем проживання особам, які досягли 25-річного віку;

- на газові пістолети, револьвери і патрони до них, заряджені речовинами слезоточивої та подразнюючої дії – органами внутрішніх справ за місцем проживання особам, які досягли 18-річного віку;

- на холодну та пневматичну зброю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду – органами внутрішніх справ за місцем проживання особам, які досягли 18-річного віку [7; 18; 19].

Придбана громадянами вогнепальна зброя протягом 5-10 днів повинна бути зареєстрована в органах Національної поліції з одержанням дозволу на її зберігання. Залежно від призначення зброї органи Національної поліції надають такі дозволи: на право зберігання і носіння гладкоствольної мисливської зброї; на право зберігання і носіння нарізної мисливської зброї; на право зберігання

мисливської гладкоствольної і нарізної зброї з вказівкою обмеження «Без права полювання»; на право зберігання вогнепальної гладкоствольної або нарізної зброї з позначкою «На тимчасове зберігання без права користування»; на право зберігання нагородної вогнепальної зброї [20, с. 61].

Службово-штатна зброя – короткоствольна нарізна (крім автоматичної), довгоствольна нарізна (крім автоматичної), гладкоствольна довгоствольна зброя, нарізна мисливська, придбана в порядку, встановленому законодавчими актами України, міністерствами, іншими центральними органами державної влади, підприємствами, установами й організаціями незалежно від форм власності, що мають особливі статутні завдання, для озброєння особового складу охорони, своїх працівників, посадових осіб, яким, згідно із законодавством та видом діяльності, дозволено користуватися зброєю [16, с. 242, 260, 284, 302].

Відповідно постанови Верховної Ради України від 10.11.1994 № 203/94-пв та протокольного рішення Президії Верховної Ради України від 20.03.1995 № 49/2П передбачено, що народним депутатам та окремим посадовим особам апарату Верховної Ради України надається у тимчасове користування короткоствольна вогнепальна зброя (пістолети) з метою самозахисту [21].

Наступним видом вогнепальної зброї є *військова зброя* – зброя, що перебуває на озброєнні Збройних Сил України та інших військових формувань і призначена для вирішення бойових та оперативно-службових завдань з метою забезпечення виконання покладених на них функцій [16, с. 242, 302, 318, 337].

Ще однією категорією, яка володіє вогнепальною зброєю, є особи, яких, відповідно до Указу Президента України, нагороджено іменною зброєю [22]. Особам, які мають нагородну вогнепальну зброю, органами Національної поліції надаються дозволи на її зберігання без зазначення строку дії з позначкою «Іменна вогнепальна зброя» [17]. Відзнака «Іменна вогнепальна зброя» вручається за особисті заслуги у забезпеченні обороноздатності України, недоторканості її державного кордону, підтримці високої бойової готовності військ, зміцненні національної безпеки, боротьби зі злочинністю, захисті конституційних прав і свобод громадян, за бездоганну багаторічну службу, зразкове виконання військового та службового обов'язку, виявлені при цьому честь і доблесть. Можна вважати, що ця відзнака є новим видом нагороди, але варто нагадати, що за часів козацької республіки за проявлену мужність нагороджували шаблями, мушкетами й іншими видами зброї [22].

Спортивна зброя – сертифікована в установленому законодавством порядку вогнепальна (крім бойової) чи пневматична, стрілецька, вихолощена (охолощена) та холодна зброя, призначена виключно для ураження цілей під

час проведення спортивних заходів, параметри і характеристики якої зафіксовані у правилах спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні.

Придбання, зберігання, перевезення і використання спортивної зброї, боєприпасів до неї, утримання стрілецьких тирів, стрільбищ та стендів здійснюються відповідно до законодавства суб'єктами сфери фізичної культури і спорту, що розвивають види спорту, визнані в Україні, правила змагань яких передбачають використання спортсменами вогнепальної (крім бойової) чи пневматичної, стрілецької, вихолощеної (охолощеної) та холодної зброї. Облік та сертифікація спортивної зброї здійснюються в установленому законодавством порядку [14].

Зброя служить людині, і разом з тим вона від неї залежить. Тобто для держави першочерговим є законодавчо визначити, з якою метою ця зброя буде використана у конкретних ситуаціях діяльності юридичних і фізичних осіб. За цих обставин велике значення з боку державних органів і громадських організацій України надається розробці і впровадженню в життя національної доктрини забезпечення безпеки людини, суспільства і держави, а також підвищенню дієвості й ефективності законотворчої, правоохоронної та правозахисної діяльності [23, с. 146–154].

РОЗДІЛ II. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ МІНІСТЕРСТВОМ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

2.1. Правове становище дозвільної системи МВС та її місце у Департаменті превентивної діяльності Національної поліції України.

Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему» визначає, що контроль за дотриманням посадовими особами міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань і громадянами встановленого порядку виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, здійснюється безпосередньо Міністерством внутрішніх справ [9].

Дозвільна система – це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян (пункт 1 розділу I Положення про дозвільну систему) [9].

Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878, закріплює що МВС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг [24].

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-19 до переліку основних повноважень поліції належать:

- здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (р. IV, ст. 23, п. 21);

- здійснення у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин (р. IV, ст. 23, п. 22) [25].

Положення про Національну поліцію затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 визначає, що Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, та дублює зміст положень щодо здійснення дозвільної системи визначених в Законі України «Про Національну поліцію» [26].

Детально порядок контролю у сфері дозвільної системи органами Національної поліції врегульовано наказами та спільними наказами МВС України та інших центральних органів державної влади:

- від 31.05.1993 № 314 «Про затвердження Інструкції про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12.08.1993 № 106 [12];

- від 18.10.1993 № 642 «Про заходи щодо виконання постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 706 «Про затвердження Положення про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.10.1993 № 163 [8];

- від 24.07.1996 № 523 «Про затвердження Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до них, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів і правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві» зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.09.1996 № 556/1581 [27];

- від 21.08.1998 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07.10.1993 № 637/3077 [11];

- від 13.06.2000 № 379/ДСК «Для службового користування», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.10.2000 № 696/4917;

- від 10.09.2009 № 390 «Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС» зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15.10.2009 № 963/16979 [28];

- від 29.03.2016 № 223 «Про затвердження інструкції про умови та порядок придбання, зберігання, обліку, використання та застосування пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів поліцейськими, особами, звільненими зі служби в поліції, а також колишніми працівниками міліції», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 25 квітня 2016 року за № 622/28752 [29];

- від 29.12.2015 № 1644 «Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів» зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 31.12.2015 № 1665/28110 [30] та ін.

Згідно останнього Міністерство для реалізації державної політики у сфері дозвільної системи, покладає на органи Національної поліції повноваження з видачі та анулювання дозволів на придбання, зберігання, носіння, перевезення і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, щодо зберігання і використання яких встановлено спеціальні правила, порядок та на які поширюється дія дозвільної системи органів внутрішніх справ, а також на відкриття та функціонування об'єктів, де вони зберігаються чи використовуються, діяльність стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення та мисливських стендів, підприємств і майстерень з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, магазинів, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, правил поводження з ними та їх застосування.

Діяльність органів Національної поліції щодо здійснення дозвільної системи досить складна і різноманітна. Сутність її полягає у розробці комплексу заходів, спрямованих на недопущення шкоди, яку може бути заподіяно громадським та державним інтересам, власності, особистій безпеці громадян внаслідок неконтрольного володіння і використання об'єктів, на які поширюється зазначена система. Ця діяльність будується відповідно до завдань, що ставляться перед органами Національної поліції різними нормативними актами.

Основними з них є:

1) здійснення систематичного контролю за додержанням правил виготовлення, зберігання та використання предметів (речовин), на які

поширюється дозвільна система, попередження та припинення порушень її правил;

2) перевірка осіб, які оформляються на роботу, пов'язану з використанням, зберіганням, виготовленням та перевезенням зазначених предметів і (речовин), а також організація контролю за такими особами;

3) підготовка і своєчасне проведення профілактичних заходів щодо недопущення крадіжок (втрат) зброї, боєприпасів та інших предметів та речовин, на які поширюється дозвільна система, запобігання випадкам протиправного їх використання;

4) виявлення і усунення (нейтралізація) причин та умов, що сприяють порушенням правил дозвільної системи;

5) вжиття до порушників правил дозвільної системи передбачених законодавством заходів впливу.

Національна поліція України організовує діяльність з реалізації повноважень щодо здійснення дозвільної системи через структурні підрозділи, що входять у Департамент превентивної діяльності Національної поліції України.

Уповноважений підрозділ (управління, відділ, сектор) з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України, відповідні підрозділи територіальних органів Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, районах, містах, районах у містах, старші інспектори, інспектори управлінь, відділів, секторів з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи. Також до забезпечення дозвільної системи залучають дільничних офіцерів поліції [31].

Діяльність щодо здійсненню дозвільної системи зазначеними підрозділами складається з ряду напрямків, до основних з яких належать: 1) оформлення та видача відповідних дозволів; 2) підготовка та ведення документації на об'єкти дозвільної системи; 3) проведення планових та позапланових перевірок об'єктів; 4) організація профілактики порушень правил дозвільної системи; 5) організація та здійснення прийому громадян, розгляд та перевірка їх заяв, скарг; 6) здійснення взаємодії з іншими службами органів Національної поліції, а також з іншими державними органами та громадськими організаціями; 7) аналіз стану роботи на закріплених підприємствах та в установах; 8) складання звітів, інформацій і та ін.

Об'єкти дозвільної системи.

Відповідно до пункту 2 розділу I Положення про дозвільну систему до об'єктів дозвільної системи віднесено:

- 1) вогнепальну зброю (нарізна воєнних зразків, несучасна стрілецька, спортивна, навчальна, охолощена, мисливська нарізна і гладкоствольна);
- 2) бойові припаси до неї, холодна зброя (арбалети, мисливські ножі тощо);
- 3) пневматичну зброю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду;
- 4) пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії та патрони до них;
- 5) вибухові матеріали і речовини;
- 6) сильнодіючі отруйні речовини I - II класу безпечності, збудники інфекційних захворювань I - II групи патогенності і токсини сховища, склади і бази, де вони зберігаються;
- 7) стрілецькі тири і стрільбища, мисливсько-спортивні стенди;
- 8) підприємства і майстерні з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазини, в яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, організації, що займаються збутом сильнодіючих отруйних речовин, і лабораторії, що проводять аналізи цих засобів і речовин, працюють із збудниками інфекційних захворювань I - II групи патогенності і токсинами) [9].

Перелік об'єктів, на які поширюється дозвільна система, поширено на газові пістолети і револьвери та патрони до них, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, об'єкти виготовлення і реалізації спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 706 [8].

Вогнепальна зброя є найпоширенішим об'єктом дозвільної системи. Вогнепальною вважається зброя, у якій снаряд (куля, дріб чи інші предмети) приводиться у рух миттєвим звільненням хімічної енергії заряду (пороху або іншої горючої суміші). До бойової нарізної вогнепальної зброї належить зброя армійських зразків або виготовлена за спеціальними замовленнями (пістолети, револьвери, гвинтівки, карабіни, автомати, кулемети).

Несучасна стрілецька зброя – це вогнепальна і холодна металеві зброя, яка знята з озброєння сучасних армій та виробництва, або та, що існує в одиничних екземплярах та малих партіях, а також зброя зазначеного вище типу, виготовлена у сучасних умовах спеціально для виставок (експонування) в одиничних екземплярах та малих партіях.

Охолощеною є зброя армійських зразків, спеціально пристосована до стрільби холостими зарядами, коли неможливий постріл бойовим зарядом. До

навчальної вогнепальної зброї належить нарізна зброя армійських зразків (пістолети, револьвери, гвинтівки, карабіни, автомати і кулемети), приведена на заводах-виготовлювачах чи в майстернях ремонту зброї до стану, що виключає здійснення пострілу без спеціальних ремонтних робіт.

Спортивна вогнепальна зброя це малокаліберні спортивні пістолети, револьвери, гвинтівки, спортивні гвинтівки і пістолети, револьвери, гладкоствольні рушниці.

Спортивна зброя це сертифікована в установленому законодавством порядку вогнепальна (крім бойової) чи пневматична, стрілецька, вихолощена (охолощена) та холодна зброя, призначена виключно для ураження цілей під час проведення спортивних заходів, параметри і характеристики якої зафіксовані у правилах спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні.

До *мисливської вогнепальної зброї* віднесено мисливські карабіни, гладкоствольні рушниці із сверловкою «парадокс» (з нарізами 100-140 мм на початку або у кінці ствола), комбіновані рушниці, що мають нарівні із гладкими і нарізні стволи, мисливські малокаліберні гвинтівки.

Бойовими припасами визнаються патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, а також заряджені патрони для гладкоствольних мисливських рушниць, мисливський порох і капсулі.

Відомча вогнепальна зброя і бойові припаси до неї зберігаються в спеціально обладнаних сховищах, складах і базах, які самі є об'єктами дозвільної системи і повинні відповідати широкому спектру вимог.

Правила дозвільної системи також поширюються на спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, дозволені до виготовлення, реалізації (продажу), придбання, реєстрації, обліку, зберігання (носіння) і застосування. До них належать: упаковки з аерозолями сльозоточивої та дратівної дії (газові балончики); газові пістолети і револьвери та патрони до них калібру 6, 8 і 9 міліметрів, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії. До кожного спеціального засобу самооборони, що реалізується, повинні додаватися правила користування цим засобом та порядок його застосування.

До об'єктів, дозвільну систему щодо яких здійснюють органи Національної поліції, належать також стрілецькі тири, стрільбища та мисливські стенди і магазини, в яких здійснюється продаж вогнепальної, холодної зброї, боеприпасів та спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії. До зазначених об'єктів органи Національної поліції ставлять високі вимоги, що пояснюється їх великою суспільною небезпекою, хоча кількість їх порівняно з іншими об'єктами дозвільної системи незначна.

2.2. Контроль дозвільної системи за зберіганням вогнепальної зброї та бойових припасів до неї.

Згідно з наказом МВС від 21.08.1998 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» з метою забезпечення виконання завдань, що покладаються на органи Національної поліції щодо здійснення дозвільної системи, організації контролю за дотриманням її правил ведеться облік всіх об'єктів, на які вона поширюється, а також власників окремих предметів [11].

Облік об'єктів, предметів і матеріалів, а також підприємств, і майстерень, на які поширюється дозвільна система, здійснюється в спеціальній книзі. На кожен об'єкт дозвільної системи заводиться облікова справа, яка постійно зберігається у інспекторів дозвільної системи тих органів Національної поліції, якими видано відповідні дозволи.

Окремо ведеться облік громадян-власників вогнепальної, холодної, пневматичної та газової зброї в книзі обліку власників мисливської вогнепальної, пневматичної зброї, а також холодної зброї і в книзі обліку власників газових пістолетів, револьверів. На кожну особу, власника зброї, заводиться особова справа тим уповноваженим органом Національної поліції, який видав дозвіл на її придбання і зберігання (носіння). В особовій справі зберігаються всі документи, що стали підставою для видачі відповідного документу дозвільного характеру, а також матеріали перевірки власника.

У чергових службах територіальних органів Національної поліції працівником, який здійснює дозвільну систему, ведеться картотека, у якій містяться картки обліку власника мисливської вогнепальної, пневматичної зброї, а також холодної зброї, яка використовується для перевірки осіб, затриманих за правопорушення, а також для інформування нарядів поліції під час виїздів на затримання, для вирішення різних конфліктів тощо. Працівниками чергової служби ведеться комп'ютерний облік власників зброї, пристроїв (об'єктів дозвільної системи).

Контроль за виконанням правил дозвільної системи уповноважені на те органи, здійснюють шляхом початкової перевірки об'єктів перед видачею відповідних дозволів, систематичного обстеження таких об'єктів, попередньої перевірки осіб, а також провадження профілактичних заходів для попередження і припинення порушень правил дозвільної системи.

Перед видачею відповідного дозволу на придбання, зберігання (носіння) вогнепальної, пневматичної, холодної чи газової зброї громадянином перевіряють відомості, що характеризують його особу.

Дозволи не можуть бути видані, якщо: 1) особа за станом здоров'я не може володіти зброєю; 2) є відомості про систематичне порушення особою громадського порядку, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря; 3) особі пред'явлено обвинувачення у вчиненні злочину або цю особу засуджено до позбавлення волі, виправних робіт чи умовно з іспитовим терміном; 4) у особи є непогашена або не знята судимість за тяжкий злочин або злочин, скоєний із застосуванням зброї; 5) щодо такої особи відстрочено виконання вироку суду; 6) є інші обставини, що можуть призвести до використання зброї із протиправною метою.

Обстеження об'єктів дозвільної системи здійснюється інспекторами з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи і дільничними офіцерами поліції. Об'єкти, де зберігається 20 чи більше одиниць бойової, спортивної (навчальної) вогнепальної зброї, а також базові склади вибухових матеріалів обстежуються щомісячно. Інші об'єкти дозвільної системи – щоквартально.

Незалежно від строку раніше проведених обстежень об'єкт дозвільної системи у кожному випадку перевіряється при оформленні на новий строк дозволу (ліцензії) та при переоформленні його у зв'язку із зміною місця зберігання чи використання.

У громадян-власників вогнепальної, пневматичної, холодної чи газової зброї перевіряється виконання правил зберігання зазначених предметів. Вогнепальна зброя повинна зберігатися в місцях постійного проживання власника в міцних, з надійними замками дерев'яних шафах або металевих скринях, спеціально виготовлених для зберігання зброї, в розібраному, розрядженому стані, зі спущеними курками, окремо від боєприпасів. В таких же умовах зберігається пневматична та газова зброя. Якщо громадянин має у власності три і більше одиниць вогнепальної зброї, то приміщення або сейф (шафа) для її зберігання повинно бути обладнано охоронною сигналізацією. У всіх випадках власник зобов'язаний виключити можливість доступу до зброї сторонніх осіб, особливо дітей.

Крім регулярних, планових обстежень об'єктів дозвільної системи, уповноважені на те органи можуть здійснювати також позапланові, раптові їх перевірки.

У випадках, коли порушення правил дозвільної системи містить склад того чи іншого правопорушення, винні можуть притягатися до юридичної відповідальності.

Протидія незаконному обігу зброї, боєприпасів, вибухівки та не допущення її витоку із зони проведення антитерористичної операції:

МВС України визнає, що існує взаємозв'язок між збільшенням кількості збройних нападів та продовженням збройного протистояння на сході України. На сьогоднішній день фіксуються численні спроби ввезення проросійськи налаштованими угрупованнями та організаціями зброї, боєприпасів та вибухівки з зони АТО. Із зони АТО на іншу територію України завезено близько 700 тисяч одиниць незаконної зброї (автомати Калашникова, мисливська зброя, снайперські гвинтівки тощо) [32].

Значний обсяг зброї потрапляє нелегально на територію держави із зони проведення АТО. Недосконалий контроль за її переміщенням став причиною збільшення кількості правопорушень із застосуванням вогнепальної зброї та вибухівки. Пізніше ця зброя може бути використана під час скоєння злочинів – убивств, замінувань тощо.

Близько 70% зброї, яка вилучається з незаконного обігу, вивезена із зони АТО. «Незаконний обіг вогнепальної зброї є одним із факторів напруження кримінального стану на території держави, а вивезення зброї із зони АТО та її застосування – це, по суті, відкриття другого фронту для сепаратистів» [33].

Збройне протистояння на сході країни – створює умови до витоку в незаконний обіг з території проведення АТО зброї. Так, у 2017 році з незаконного обігу вилучено:

- 1016 пістолетів;
- 78 гранатометів;
- 256 обрізів;
- 404 Карабіни, гвинтівки та рушниці;
- 333 одиниці саморобної зброї;
- 123 автомати;
- 2,2 тис. гранат;
- 72 вибухові пристрої;
- 240 тис. набоїв [2].

Забезпечення публічної безпеки і порядку, розкриття й розслідування правопорушень, попередження терористичних актів, а також виявлення, вилучення зброї, розмінування залишених бойовиками мін та знешкодження «розтяжок» завдання правоохоронців на звільнених територіях Донбасу.

Різноманітну зброю, залишену бойовиками та підібрану місцевим населенням, дуже неохоче здають до поліції. Люди прикопують та ховають все, що потрапляє до рук: пістолети, автомати, кулемети, гранатомети та боєприпаси.

Виявляти та вилучати зброю та боєприпаси, що перебувають у незаконному володінні громадян можливо на:

- блокпостах;
- поштових відділеннях;
- залізничних вокзалах та автостанціях та ін.

При перевірці транспортних засобів здійснюється паспортний контроль водія та пасажирів, особлива увага приділяється автомобілям, в яких знаходиться одна людина. Транспортні засоби підлягають повному обшуку на предмет перевезення зброї та вибухових речовин. При значному русі можна перевіряти тільки кожний третій автомобіль. Автомобілі тільки одного типу чи ті які рухаються в одному напрямку.

При перевірці автомобіля в якому знаходиться значна кількість людей, особовий склад наряду блокпосту пропонує всім вийти з машини. Проводити огляд кожної людини і відводить їх у бік, не ближче 10 м від машини. Після цього проводиться огляд транспортного засобу на наявність зброї та вибухових пристроїв [34, с. 74-75].

Особовий склад блокпосту зобов'язаний:

- знати його межі;
- твердо знати завдання, обстановку і місцевість, що прилягає до блокпосту;
- забезпечити пропускний режим;
- припиняти порушення громадського порядку на визначеній території; вилучати зброю, боєприпаси, вибухові речовини в осіб, що не мають дозвіл на їх носіння;

- прихильно ставитися до пішоходів, водіїв і пасажирів; чемно розмовляти з людьми, не забороняти водію розмовляти з пасажирами; ввічливо просити осіб виконувати те, що треба, говорити спокійно, не підвищувати голос;

- бути ввічливим під час обшуку, по можливості застосовувати металошукачі; бути спокійним, незалежно від власного почуття;
- зовнішній вигляд має відповідати вимогам Стройового Статуту.

Особовий склад блокпосту має право:

- перевіряти паспорти й інші документи, що засвідчують особу, здійснювати огляд транспортних засобів;
- затримувати автотранспорт і осіб, які вчинили правопорушення;
- переслідувати осіб, які підозрюються у здійсненні злочинів і котрі чинили опір особовому складу;

- при припиненні групових порушень громадського порядку та інших правопорушень поблизу поста (маршруту), кордонів блокпосту у виняткових випадках застосовувати зброю [34, с. 65–67].

У відділеннях «Нової Пошти» розташованих у прифронтовій зоні з метою виявлення та вилучення з незаконного обігу зброї, вибухівки та боєприпасів у громадян змінено Правила відправлення вантажів. Перш за все, це пов'язано з тим, що у прифронтовій зоні мають місце факти мародерства. Награбовані речі, зброя, вибухівка в тому числі і через мережі «Нової Пошти» у Донецькій області, відправляються в інші регіони. А тому, з березня 2015 року речі на відправлення приймаються лише у відкритому вигляді [35].

Особливу увагу приділятимуть пасажиром усіх поїздів, які прибувають із зони АТО, на предмет їхньої причетності до незаконних збройних формувань. У першу чергу планується шукати зброю, боєприпаси, вибухові речовини та пристрої. Збільшено кількість патрулів у місцях скупчення людей, а для пошуку вибухівки залучено кінолога зі службовою собакою [36].

Проводяться заходи з виявлення підозрілих осіб, зокрема, на автовокзалах, станціях метро, у громадському транспорті і затримує людей із сумками або пакунками, в яких можуть транспортуватися зброя.

РОЗДІЛ III. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ОБІГУ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ ТА ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

3.1. Поняття та види правопорушень у сфері дозвільної системи, що входять до компетенції МВС

Порушення правил дозвільної системи є різновидом адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління, як систему відносин, які забезпечують нормальне функціонування державних органів, а також порушують встановлений спеціальний порядок набуття права власності громадянами на окремі види майна продажу, обміну, перевезення, використання предметів та матеріалів відносно яких встановлений окремий порядок користування. Адміністративні проступки в сфері здійснення дозвільної системи також посягають на нормальну діяльність державних органів, завдаючи шкоди відносинам, які забезпечують правильне функціонування дозвільної системи.

До адміністративних проступків в сфері здійснення дозвільної системи належать:

1) порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї (стаття 190 КУпАП);

2) порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (стаття 191 КУпАП);

3) порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік (стаття 192 КУпАП);

4) ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (стаття 193 КУпАП);

5) порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (стаття 194 КУпАП);

6) порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (стаття 195 КУпАП);

7) порушення порядку розробки, виготовлення, реалізації спеціальних засобів самооборони (стаття 195¹ КУпАП);

8) порушення порядку придбання, зберігання, реєстрації або обліку газових пістолетів і револьверів та патронів до них (стаття 195² КУпАП);

9) порушення правил застосування спеціальних засобів самооборони і порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошокових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами (статті 195³, 195⁴ КУпАП).

В більшості випадків об'єктом правопорушень у сфері здійснення дозвільної системи є суспільні відносини, які виникають в процесі обігу об'єктів дозвільної системи і охороняються нормами адміністративного права.

Наведемо характеристику основних правопорушень у сфері дозвільної системи.

Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї.

Об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у сфері державного контролю за придбанням, зберіганням, передачею іншим особам або продажем вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду без дозволу органів Національної поліції.

Об'єктивна сторона правопорушення полягає у придбанні, зберіганні, передачі іншим особам або продажу громадянами зброї, що становить об'єкт цього правопорушення.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності.

Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів.

Об'єктивна сторона правопорушення полягає у порушенні правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності. Суб'єктами правопорушення є громадяни, які мають дозвіл органів Національної поліції на зберігання зазначеної зброї.

Порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік.

Об'єктивна сторона правопорушення полягає у порушенні громадянами встановлених строків реєстрації (перереєстрації) зброї.

Відповідно до наказу МВС України «Про затвердження інструкції «Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи

аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» від 21.08.1998 № 622, придбана громадянами гладкоствольна, нарізна, комбінована мисливська вогнепальна, пневматична та холодна зброя протягом десяти днів з дня придбання має бути зареєстрована в органах внутрішніх справ за місцем проживання власника з одержанням дозволу на її зберігання, носіння. Мисливські ножі придбаються громадянами з дозволу органу внутрішніх справ на право зберігання і носіння мисливської вогнепальної зброї, а також арбалетів, що використовуються громадянами виключно для полювання [11].

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності. Суб'єктом правопорушення може бути особа, якій виповнилося 18 років.

Порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів.

Об'єктивна сторона правопорушення полягає у порушенні правил зберігання або перевезення вогнепальної чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів працівниками підприємств, установ, організацій, відповідальними за їх охорону, а також використанні ними зазначеної зброї і бойових припасів не за призначенням. Ці правила затверджені наказом МВС України № 622-1998 [11].

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності. Суб'єктами правопорушення можуть бути працівники підприємств, установ та організацій, на яких покладено відповідальність за зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів.

Порушення порядку розробки, виготовлення, реалізації спеціальних засобів самооборони. Вимоги щодо дотримання порядку розробки, виготовлення, реалізації спеціальних засобів самооборони викладені в Положенні про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.1993 № 706, а також у Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу» затвердженими Наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства внутрішніх справ від

04.04.2001 № 53/213. Виготовлення та реалізація (продаж) спеціальних засобів самооборони здійснюється на підставі спеціального дозволу – ліцензії, виданої у встановленому порядку на кожен вид засобів самооборони. Спеціальні засоби самооборони повинні бути сертифіковані у встановленому законом порядку.

Об'єктивна сторона цього правопорушення може виражатися як в діях, пов'язаних з неналежним виконанням встановлених правил, так і у бездіяльності, яка полягає у невиконанні встановлених вимог. Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини у формі умислу.

Відповідно до ст. 263 КК України «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами» особам, які незаконно зберігають зброю і вибухівку, загрожує покарання у вигляді позбавлення волі на строк від двох до п'яти років. Проте, у частині 3 цієї ж статті передбачено звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які добровільно здали органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини чи вибухові пристрої.

Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Характерними рисами заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення є: по-перше, те, що вони застосовуються з метою припинення адміністративних проступків, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складання протоколу про адміністративне правопорушення, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справи, виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення; по-друге, заходи процесуального забезпечення застосовуються тільки в рамках провадження, що ведеться у зв'язку з правопорушеннями, тобто лише з моменту порушення справи і до її припинення і лише до особи, яка вчинила правопорушення; по-третє, крім вчинення правопорушення, є додаткові підстави застосування цих заходів: неможливість припинення правопорушення іншими засобами, виконання інших процесуальних дій (складання протоколу, встановлення особи тощо), можливе вчинення особою нових проступків; по-четверте, це несамотійні, допоміжні заходи впливу, вони не вважаються санкціями, не тягнуть додаткових обмежень для порушника; по-п'яте, встановлено процесуальний порядок їх застосування: перелік уповноважених органів і посадових осіб, які мають право їх застосовувати, строки (в необхідних випадках), процесуальне оформлення (складання протоколу), порядок оскарження.

Правила застосування заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення законодавством визначено досить детально. Основний нормативний акт, який регулює підстави і порядок застосування зазначених заходів, – це Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Заходам забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення в КУпАП України присвячено главу 20 «Адміністративне затримання, особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів», яка передбачає можливість застосування таких заходів забезпечення: адміністративного затримання, особистого огляду, огляду речей, вилучення речей і документів, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами і огляду їх на стан сп'яніння. Ще два заходи забезпечення встановлено іншими главами КУпАП: доставлення порушника (стаття 259) і його привід (стаття 268).

3.2. Особливості адміністративного провадження у справах про порушення правил дозвільної системи у діяльності органів Національної поліції

Відповідно до статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушеннями правил дозвільної системи (статті 174, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 195¹, 195², 195³, 195⁴, 195⁶ КУпАП), складають уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції – інспектори дозвільної системи та дільничні офіцери поліції.

Оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення в Національній поліції здійснюється згідно Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затвердженої наказом МВС від 06.11.2015 № 1376.

Існують особливості застосування адміністративних стягнень за правопорушення, пов'язані з порушеннями правил дозвільної системи.

Так, КУпАП передбачені за ці правопорушення особливі стягнення:

- оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві (права керування транспортними засобами, права полювання).

Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в його примусовому вилученні за рішенням суду і наступній реалізації з передачею вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат по реалізації вилученого предмета. Оплатне вилучення зброї і бойових припасів передбачено в санкціях частини 1 статті 191 та в статті 193 КУпАП.

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в примусовій безоплатній передачі цього предмета у власність держави за рішенням суду. Конфісковано може бути лише предмет, який є у приватній власності порушника, якщо інше не передбачено законами України. Такими предметами у справах про адміністративні правопорушення, які пов'язані з порушеннями правил дозвільної системи, можуть виступати зброя та бойові припаси до неї, газові пістолети і револьвери тощо.

Конфіскація зброї і бойових припасів передбачено в санкціях статті 174, статті 190, частині 2 статті 191, статтях 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956 КУпАП.

Про вилучення речей і документів складається протокол або робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення, адміністративне затримання чи про огляд речей. В разі відмови добровільно пред'явити зброю та бойові припаси поліцейський має право провести особистий огляд та огляд речей порушника.

Вилучена зброя, бойові припаси та документи здаються на зберігання до чергової частини органів Національної поліції, де вони зберігаються до розгляду справи по суті. Після розгляду справи, залежно від результатів її розгляду, їх у встановленому порядку конфіскують, або повертають власнику, або знищують, а при оплатному вилученні речей – реалізують.

Позбавлення наданого громадянину права полювання застосовується на строк до трьох років за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом. Позбавлення права полювання не може застосовуватись до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування. Позбавлення права полювання передбачено в санкції частини 2 статті 85 (порушення правил використання об'єктів тваринного світу) КУпАП.

Відповідно до статті 221 КУпАП судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями КУпАП:

- 174 (стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням встановленого порядку);

- 190 (порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї);

- 191 (порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів);

- 193 (ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів);
- 195¹ (порушення порядку розробки, виготовлення, реалізації спеціальних засобів самооборони);
- 195² (порушення порядку придбання, зберігання, реєстрації або обліку газових пістолетів і револьверів та патронів до них);
- 195³ (порушення правил застосування спеціальних засобів самооборони);
- 195⁴ (порушення порядку виробництва, придбання, зберігання чи продажу електрошоккових пристроїв і спеціальних засобів, що застосовуються правоохоронними органами);
- 195⁶ (порушення порядку виробництва, зберігання, перевезення, торгівлі та використання піротехнічних засобів).

Керівники органів Національної поліції та їх заступники відповідно до статті 222 КУпАП, мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення за адміністративні правопорушення, передбачені статтями КУпАП:

- 193 (ухилення від реалізації вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів);
- 194 (порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів);
- 195 (порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів) [37].

3.3. Особливості кримінальної відповідальності у сфері обігу зброї

Кримінальним кодексом України передбачено відповідальність за такі види кримінальних правопорушень:

- викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262);
- незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263);
- незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв (ст. 263-1);

- недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів (ст. 264).

Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства -

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також заволодіння предметами, що перелічені в частині першій цієї статті, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

3. Дії, передбачені частинами першою чи другою цієї статті, якщо вони вчинені організованою групою, розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів, а також вимагання цих предметів, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами

1. Носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу -

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Носіння, виготовлення, ремонт або збут кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу -

караються штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк від трьох до шести місяців, або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила злочин, передбачений частинами першою або другою цієї статті, якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої.

Стаття 263-1. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв

1. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв -

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, -

караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років.

Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів

Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, -

карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк [38].

5 липня 2012 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне поводження зі зброєю та вибухонебезпечними матеріалами», яким була посилена кримінальна відповідальність за скоєння цих злочинів. Однак немає даних, що зростання кількості таких злочинів було обумовлено неефективністю діючих на той час кримінально-правових санкцій.

Крім того, відповідно до частини другої статті 50 Кримінального кодексу України покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами. Посилення покарання у виді позбавлення волі не виконує превентивну функцію.

На наш погляд, саме лише посилення санкцій чи механічне збільшення кількості статей у Кримінальному кодексі України навряд чи сприятиме покращенню рівня боротьби зі злочинністю, у тому числі й у сфері незаконного обігу зброї.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши всі основні позитивні та негативні аспекти щодо обігу зброї в національному законодавстві, можна зробити такі висновки: по-перше, необхідно переглянути практику надання спеціального права на володіння та носіння зброї в індивідуальних цілях як приватної власності, якого пересічні громадяни, згідно з існуючими законами, позбавлені; по-друге, першочерговим завданням є прийняття такого Закону України «Про зброю», який створить правову базу та надасть поштовх для розгляду інших законопроектів щодо права мати у власності та користуватися зброєю в індивідуальних цілях.

Значний обсяг зброї потрапляє нелегально на територію держави із зони проведення АТО. Пізніше ця зброя може бути використана під час скоєння злочинів – убивств, замінувань тощо. Тому, громадян повинні бути пильними та інформувати правоохоронців про підозрілих осіб і підозрілі предмети.

Експерти застерігають, що вся ця зброя потім йде на «чорний ринок» і якщо зараз правоохоронні органи не докладатимуть всіх зусиль до протидії незаконному вивезенню зброї з зони бойових дій, згодом це може стати серйозною проблемою для суспільства.

Результати проведення уповноваженими органами Національної поліції заходів щодо запобігання незаконному обігу зброї, боєприпасів та вибухівки, виявлення і перекриття каналів їх надходження до злочинного середовища та посилення контролю за використанням зареєстрованої зброї, недопущення пов'язаних з нею надзвичайних подій, неконтрольованого розповсюдження зброї, спецзасобів, боєприпасів до неї та вибухівки свідчать про позитивний їх вплив на оперативну обстановку в державі та підтверджують доцільність їх проведення надалі.

Зазначені заходи суттєво впливають на оздоровлення оперативної обстановки у країні, а також зменшують кількість злочинів, учинених із застосуванням вогнепальної зброї.

Посилення санкцій чи механічне збільшення кількості статей у Кримінальному кодексі України навряд чи сприятиме покращенню рівня боротьби зі злочинністю, у тому числі й у сфері незаконного обігу зброї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>.
2. Презентація «Підсумки роботи поліції 12 місяців 2017». URL: https://www.slideshare.net/Police_Ukraine.
3. Незареєстрована зброя – це не тільки порушення закону а й причина нещасних випадків URL: *Міністерство внутрішніх справ*. URL: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/619427>.
4. Харитонов О. Руки вгору? Проблема правової регламентації режиму застосування зброї потребує радикального перегляду / Олексій Харитонов // *Український юрист*. – 2005. – № 1. – С. 60–63.
5. Федоров М. П. Адміністративно-правове регулювання відносин пов'язаних з реалізацією права громадян на зброю та спеціальні засоби індивідуального захисту: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Федоров Микола Петрович. – К., 2000. – 218 с.
6. Зброя: придбання, зберігання, використання : збірка нормат. актів / уклад. : А. С. Мацко, І. В. Бойко. – К. : Юринком Інтер, 1998. – 304 с.
7. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17 черв. 1992 р. № 2471-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2471-12>.
8. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 верес. 1993 р. № 706. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/706-93-П>.
9. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовт. 1992 р. № 576. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/576-92-П>.
10. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власному чи іншому законному володінні зброю за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі, її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї: Постанова Кабінету міністрів України від 29 берез. 2002 р. № 402. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/402-2002-П>.
11. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до

зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21 серп.1998 р. № 622. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>.

12. Про затвердження Інструкції про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї: Наказ МВС України від 31 трав.1993 р. № 314. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0106-93>.

13. Про негайне роззброєння незаконних збройних формувань в Україні: Постанова Верховної Ради України від 1 квіт. 2014 р. № 1174-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1174-18>.

14. Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо уточнення деяких положень: Закон України від 18 січ. 2018 р. № 2273-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2273-19>.

15. Корнієць А. В. Організація соціальних систем обігу зброї : монографія / А. В. Корнієць, О. С. Фролов [за заг. ред. С. В. Петкова]. – К. : КНТ, 2008. – 182 с. – С. 18–19.

16. Зброєзнавство: правові основи обігу вогнестрільної зброї. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства: Україна. Європа. Світ : монографія // [за ред. проф. П. Д. Біленчука]. – К.: Міжнародна організація «ВееZone», 2004. – 464 с.

17. Гуменюк В. А. Адміністративно-правове регулювання здійснення органами внутрішніх справ дозвільної системи: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Гуменюк Володимир Анатолійович. – Харків, 1999. – 173 с.

18. Курило В. І. Організаційно-правові засади надання охоронних послуг: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Курило Володимир Іванович. – Київ, 2002. – 202 с.

19. Солошкіна І. В. Адміністративно-правові засади дозвільної діяльності щодо підприємництва: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Солошкіна Ірина Володимирівна. – Харків, 2006. – 177 с.

20. Федоров М. П. Право на вогнепальну зброю: за і проти / М. П. Федорів // *Право України*. – 1998. – № 4. – С. 57–63.

21. Про забезпечення безпеки народних депутатів України та окремих посадових осіб апарату Верховної Ради України: Постанова Президії Верховної Ради України від 10 листоп. 1994 р. № 203/94-пв. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/203/94-ПВ>.

22. Про заснування відзнаки Президента України «Іменна вогнепальна зброя»: Указ Президента України від 29 квіт. 1995 р. № 341/95. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/341/95>.

23. Гориславський К. О. Право цивільного населення на вогнепальну зброю: теоретико-правові проблеми / К. О. Гориславський // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ: збірник наукових праць. – 2004. – № 4 (18). с. 146 –154 – 400 с.

24. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-П>.

25. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/580-19>.

26. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 877. *Верховна Рада України*. URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-П.

27. Про затвердження Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до них, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів і правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24 лип. 1996 р. № 523. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0556-96>.

28. Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 верес. 2009 р. № 390. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.

29. Про затвердження інструкції про умови та порядок придбання, зберігання, обліку, використання та застосування пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів поліцейськими, особами, звільненими зі служби в поліції, а також колишніми працівниками міліції: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29 берез. 2016 р. № 223. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0622-16>.

30. Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29 груд. 2015 р. № 1644. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1665-15>.

31. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2017 № 650. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>.

32. МВС: в Україні зростає незаконний обіг зброї. URL: <http://www.dw.com/uk/a-18462327>.

33. Зброя із зони АТО складає приблизно 70% «чорного ринку». URL: <http://dt.ua/ukraine/zbroya-iz-zoni-ato-skladaye-priblizno-70-chornogo-rinku-mvs-173778.html>.

34. Роль керівника ОВС у комплексному використанні сил та засобів під час охорони громадського порядку : Навч.-метод. посібник / [Авт. кол. : В.В. Сокурєнко, І.М. Охріменко, Д.О. Александров, В.Л. Костюк та ін.]. – К.: ТОВ «МП Леся», 2015. – 104 с.

35. У зоні АТО змінюють правила відправлення вантажів. vinnichina.info 25 берез. 2015 р. № 23 (22965). URL: http://vinnichina.info/media/arhiv/pdf/1430896019_240.pdf.

36. Головне – пильність. URL: <http://www.magistral-uz.com.ua/articles/golovne--pilnist.html>.

37. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 груд. 1984 р. № 8074-Х. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

38. Кримінальний кодекс України 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page8>.